

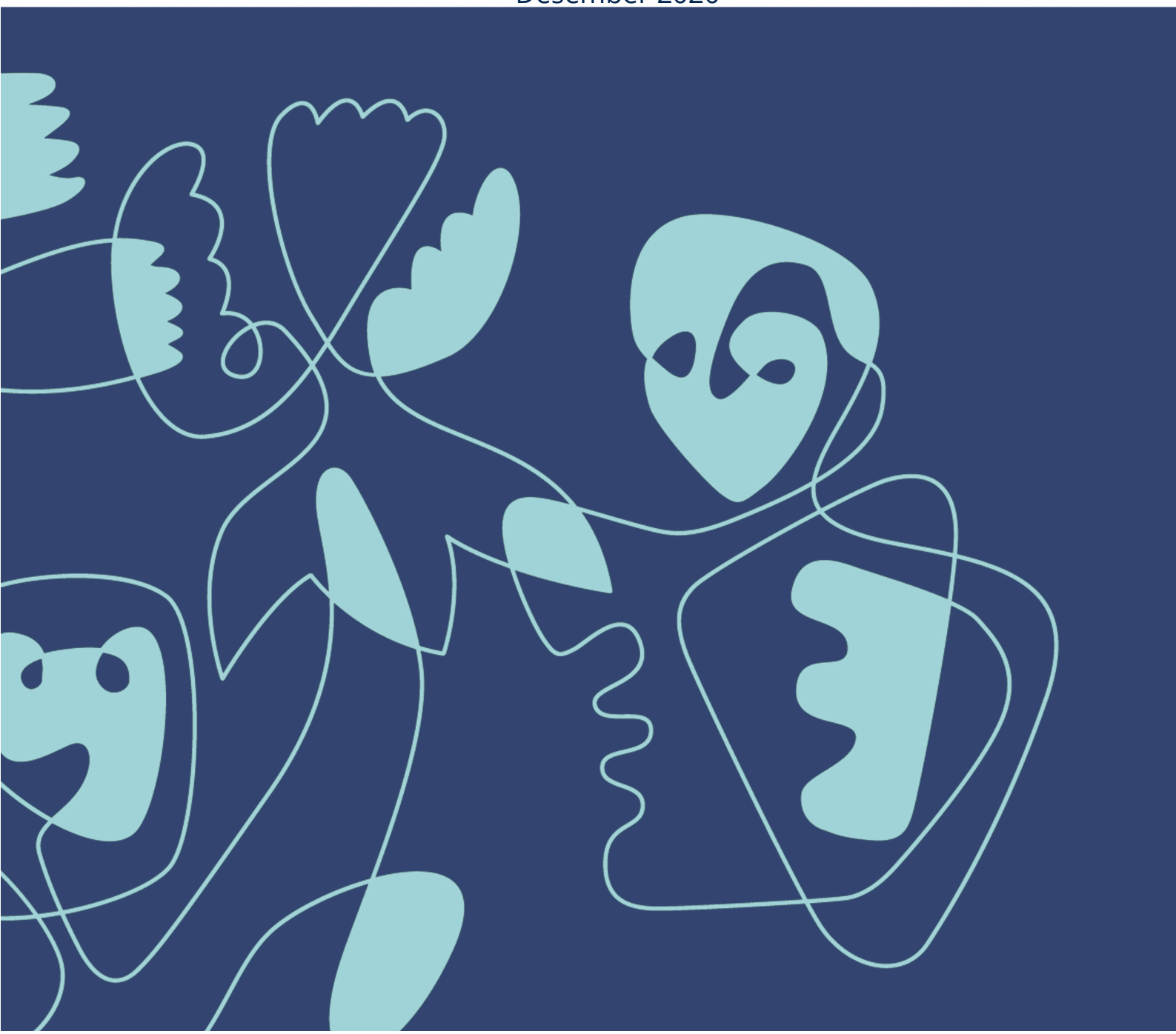
Fylkesmannen i Nordland

Tilrådning om vern av Åbjørdalen naturreservat og utvidelse av Varnvassdalen naturreservat

Bindal og Hattfjelldal kommuner

Nordland fylke

Desember 2020

Innhold

1. Innledning	3
2. Hjemmelsgrunnlag	3
2.1 Vurdering etter naturmangfoldlovens kapittel II.....	3
3. Verneverdiene	4
3.1 Åbjørdalen	4
3.2 Varnvassdalen.....	5
4. Trusler mot verneverdiene	5
4.1 Skogbruk	5
4.2 Mineralutvinning.....	6
4.3 Kraftutbygging.....	6
4.4 Barmarkskjøring og ferdsel.....	6
4.5 Fremmede arter	6
5. Saksgjennomgang.....	7
6. Viktige endringer under behandling av verneplanen	8
6.1 Grenseendringer:.....	8
6.2 Endring av forskrift:.....	8
7. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.....	8
8. Høring av verneforslaget	8
7.1 Merknader til saksgang og prosess.....	9
8.2 Merknader til verneforslaget.....	9
7.2.1 Generelt	9
7.2.2 Skogbruk.....	13
7.2.3 Reindrif	14
7.2.4 Vannkraft	18
7.2.5 Vindkraft	19
7.2.6 Grus- og sanduttak.....	19
8.3 Merknader til verneforskrift og avgrensing	20
9. Fylkesmannens tilrådning.....	21
10. Oversikt over uttaleparter	21
11. Vedlegg	22

1. Innledning

Fylkesmannen i Nordland legger med dette fram forslag om vern av ett nytt naturreservat og utvidelse av et eksisterende naturreservat:

Navn	Kommune	Areal (daa)
Åbjørdalen naturreservat	Bindal	77 519
Utvidelse av Varnvassdalen naturreservat	Hattfjelldal	Utvidelse 628, nytt totalareal 20 328

Områdene har kommet frem gjennom ordningen med frivillig vern av skog, der skogeier selv tilbyr areal for vern. Basert på tilgjengelig kunnskap og nye registreringer vurderer vi områdene til å kvalifisere for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Meldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for skogvernet. Det ble blant annet lagt til grunn at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene i NINA rapport 54/2002 «Evaluering av skogvernet i Norge». I meldingen ble frivillig vern trukket frem som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge. I St.meld. nr. 14 (2015-2016) Natur for livet sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Det ble vedtatt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. Så langt er ca. 5 % av all skog i Norge vernet.

Skogvernet i Norge har blitt evaluert i flere runder, sist gang i 2016 (Framstad m.fl. 2017). Verneforslaget for Åbjørdalen oppfyller spesielt kriteriet storområde. Selv om verneverdiene her er svært spredt, og de mest produktive områdene er preget av flatehogst, vil området gjennom fri utvikling få tilbake naturverdier knyttet til gammel barskog. Når det gjelder utvidelsen av Varnvassdalen naturreservat, vil dette nye området tilføre 630 daa mer av den gamle furuskogen som er verneformålet med reservatet.

2. Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet som naturreservat med hjemmel i naturmangfoldloven § 37.

Som naturreservat kan vernes områder som:

- inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- representerer en bestemt naturtype,
- på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- har særskilt naturvitenskapelig verdi

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til å få verneverdier som nevnt over gjennom fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel.

2.1 Vurdering etter naturmangfoldlovens kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal de miljørettslige prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i områdene bygger på registreringer og kartlegginger som er utført, innhentet og vurdert av biologer. Områdene vurderes tilstrekkelig beskrevet og verddivurdert. Basert på dette kunnskapsgrunnlaget har begge områdene naturverdier som kvalifiserer for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Foreslåtte verneforskrifter setter restriksjoner for bruk som vil kunne få særlig negative konsekvenser for verneverdier og verneformål. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjennomføres hogst og andre vesentlige inngrep. Dette vil gi områdene økt beskyttelse. Samtidig åpner forskriftene for videreføring av enkelte aktiviteter. Dette gjelder blant annet aktiviteter som friluftsliv, jakt, fiske, sanking av bær og matsopp med mer. Slike aktiviteter er normalt sett tillatt i skogreservater og vil, ut fra dagens kunnskap, ha liten eller ingen innvirkning på verneverdiene. Vern av områdene er ansett som den beste måten å beskytte det tilhørende naturmangfoldet på, og forventes å bidra til en positiv utvikling av artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Fylkesmannen mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om effekten verneforslaget vil ha for naturmangfoldet, og kravet om kunnskapsgrunnlaget i § 8 anses oppfylt. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 tillegges derfor mindre vekt. Verneforskriftene skal i seg selv medvirke til at den samlede belastningen blir redusert. På denne måten vil vernetiltaket ha en positiv virkning på økosystemene, jf. § 10. Siden vernetiltaket etter Fylkesmannens vurdering ikke vil skade naturmangfoldet, kommer ikke naturmangfoldloven § 11 til anvendelse. Fylkesmannen kan på samme måte heller ikke se at naturmangfoldloven § 12 har relevans i forbindelse med verneplanen.

3. Verneverdiene

Kunnskaper om verneverdiene i området vurderes som gode. Den naturfaglige dokumentasjonen for verneplanen er henta fra Naturbase. Åbjørdalen ble kartlagt i 2016 og 2018. Det tilbudte området i Varnvassdalen er ikke kartlagt, men utgjør en naturlig helhet sammen med det tilgrensende området som allerede er vernet. Her er skogen kartlagt som naturtypelokalitet av typen gammel furuskog med verdi A, svært viktig.

3.1 Åbjørdalen

Lokaliteten ligger helt sør i Bindal kommune, ca ei mil øst for Terråk. Det foreslåtte verneområdet på over 77 000 daa omkranser Åbjørvatnet og Åbjøra i en lengde på over 22 km og omfatter mellomboreale varme lisdier med alm, gran- og furuskoger, åpen myr og myrskog og noe alpin vegetasjon. Det meste av området ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Topografien er svært variert og det finnes daler og ller eksponert i alle himmelretninger. Hovedelva og en rekke sideelver med til dels stor vannføring i perioder har skapt variasjon i landskapet over tid med nydanning av elveløp, avsatte elvesletter og trange nedskjæringer.

Det aller meste av berggrunnen i området er fattig granitt, men helt i vest er det noe rikere skiferbergarter. Løsmassedekket er tynt i det meste av området, men i deler av Kvernelvdalen og særlig rundt Nordhjelmdalen er det dypere breelvasetninger som stedvis har gitt opphav til markerte ravinedaler. Blåbærskog og bærlyngskog er dominerende vegetasjonstyper, men stedvis finnes rikere vegetasjon med lågurt- og høgstaudevegetasjon. Myrene er fattige og de største er delvis rene nedbørsmyrer uten nevneverdig tilsig fra kantene. Gran er dominerende treslag der jordsmonnet ikke blir for tynt. Furu dominerer på myrene og der det er skinnere mark med bærlyngvegetasjon. Det er spredte innslag av osp, rogn og selje i hele området og i de sørvendte rike rasmarkene under Nova er det gråor-almeskog. På dypere løsmasser med god fuktighetstilgang står det en del gråor.

Innenfor forslaget til Åbjørdalen naturreservat er det avgrenset 22 naturtypelokaliteter; 2 med A-verdi, 13 med B-verdi og 7 med C-verdi. Disse naturtypene er kartlagt etter DN-håndbok 13. I tillegg er

det kartfestet totalt 41 naturtypelokaliteter, etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks (Miljødirektoratet, 2019). Disse fordeler seg på 6 ulike naturtyper; flomskogsmark (VU), gammel grandominert naturskog, gammel granskog med gamle trær, gammel granskog med liggende død ved, gammel lågurtskog og høgstaudegranskog (NT). Med tanke på størrelsen av det undersøkte området ble det gjort få funn av sjeldne og truede arter. I denne regionen er det skog i lavereliggende områder på produktiv mark som har det største biomangfoldet og da disse arealene i dag nesten utelukkende har yngre skog er mye av mangfoldet som kunne forventes å finnes her fraværende.

Av sårbare arter ble det funnet granbendellav og alm. I tillegg ble det registrert åtte nær truede arter. Knyttet til sidedaler med naturskogskvaliteter er det avgrenset fire verneforslag av kartlegger (Blindheim, 2017-1 og -2, Klepsland, 2017 og Gammemo, 2017), der 3 er vurdert som en-stjerners områder, og et som 2-stjerners område. Disse områdene er beskrevet i egne faktaark under navnene Kjerringdalen, Nilsfinndalen, Kvernelvdalen og Ytre Nonselva. Deler av området anses som verneverdig på bakgrunn av dagens tilstand. De mer kulturpregede delene av tilbudsarealet kan bli verneverdig i et lengre perspektiv. Gammel skadepåvirket kulturskog i mosaikk med naturskog, gir et godt utgangspunkt for utvikling av naturlige økosystemer i hele området på sikt. Kulturskogen har jevnt over vært utsatt for naturlige skader i betydelig omfang. Særlig gjelder dette vindfelling i granbestand under de siste års stormer i området, men også ved innsektangrep og råte. Dette gir flere åpne glenner og to til flersjiktete bestand på lengre sikt, som igjen er starten på et mer naturskogpreget område.

Se faktaarkene i lenkene under for mer detaljert beskrivelse av området og naturtypelokalitetene:

http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2016_Nilsfinndalen.pdf
http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2016_Kjerringdalen.pdf
http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2016_Kvernelvdalen.pdf
http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2016_YtreNonselva.pdf
http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2016_Aabjoera.pdf
http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2018_Aabjoeranord.pdf

3.2 Varnvassdalen

Varnvatnet er egentlig navnet på et vatn øst for Røssvatnet i Hattfjelldal kommune. Det aktuelle skogområde på 633 daa (549 daa produktiv skog) ligger øst for Varnvatnet, mellom Varnvatn gård og Varnvassdalen naturreservat. Vi har ikke biologiske registreringer akkurat fra dette området, men vi vet at deler av arealet har kalkholdig berggrunn og at skogen som er i utvidelsen er en naturlig forlengelse av gammelskogen som finnes Varnvassdalen naturreservat. I dette området er det funnet huldresmeller, en art som er knyttet til gammelskogen. Denne arten er funnet over det meste av Norge, bortsett fra på Vestlandet, men den er ganske sjelden. Huldresmeller har status som nær truet på rødlista. Landskapet i området er grovkupert og har vesentlig furuskog på koller og i sydhellinger og bjørkeskog i nordhellinger, i forsenkninger og drag. Furus skogen utgjør hovedsakelig en kreklingdominert røsslyng-blokkebærfurus skog. Furus skogen er svært heterogen og lite sammenhengende på grunn av topografien. Skogen har en stor spredning på dimensjon og alder. Arealet som nå tilrådes for frivillig vern inneholder gammel furuskog og vil øke andelen lavereliggende skogkleddede områder i Varnvassdalen.

4. Trusler mot verneverdiene

4.1 Skogbruk

Om lag 30000 daa av det tilbudte arealet er skogkledd mark, og ca 20800 daa er karakterisert som produktiv skog. I Åbjørdalen er gran det dominerende treslaget, men med furu på myrer og skrinne mark. I hoveddalen er det preg av hogster utført på 50-tallet (plukkhogster) og fram til 80-tallet (mer

preg av flatehogster). Kulturskogen har god bestokning og spesielt i elvesletta ved utløpet av Åbjøra er det mye fin gran i god vekst. Hogstene på 70-tallet ble gjort med fløting over Åbjørvatnet. Fløting er neppe aktuelt i moderne skogsdrift, dermed vil det kreve store investeringer og terrenginngrep i form av veier, å drive skogen i Åbjørdalen.

Et eventuelt vern vil føre til at det ikke kan drives skogbruk i områdene.

Når det gjelder utvidelsen av Varnvassdalen naturreservat, vil det ha lite å si for skogsdrift i området. Den aktuelle utvidelsen er omkranset av eksisterende verneområder, og skogen vil være vanskelig tilgjengelig å ta ut.

6

4.2 Mineralutvinning

Både innenfor foreslått verneområde i Åbjørdalen og utvidelse av Varnvassdalen naturreservat finnes ifølge Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) sand- og grusforekomster av lokal betydning. På grunn av dårlig tilgjengelighet i Åbjørdalen, og liten forekomst i Varnvassdalen, er det lite aktuelt å utvinne disse forekomstene ifølge Direktoratet for mineralforvaltning.

4.3 Kraftutbygging

I foreslått område er det kartlagt flere mulige vannkraftprosjekter, hvorav to av prosjektene har vært behandlet i Samlet plan for vassdrag. Dette gjelder prosjektet «Åbjøra syd» og «Bjørnåa». I tillegg har NVE gjennomført en digital kartlegging av vannkraftpotensialet for små vannkraftverk. Innenfor foreslått verneområde er det kartlagt flere mulige potensielle prosjekter. Kraftutbygging vil kunne ødelegge en del av verneverdiene, hovedsakelig på grunn av veibygging til disse potensielle kraftverkene, men også på grunn av redusert vannføring i elvene.

4.4 Barmarkskjøring og ferdsel

Området brukes først og fremst til reindrift, jakt, fiske, bær- og sopplukking og litt rekreasjon ellers. Økt bruk er en trussel mot enhver verneverdi som er sårbar for slitasje eller forstyrrelser. Konsekvenser av ferdsel og slitasje kan være erosjon, drenering, forstyrrelser og forsøpling.

Reindriften og beitenæringens bruk av området varierer med årstidene. Det er særlig bruk av barmarkskjøretøyer som kan være utfordrende med tanke på å ivareta verneverdiene. Næringene er avhengig av noe bruk av barmarkskjøretøyer for å opprettholde driften.

4.5 Fremmede arter

Det er sju lokaliteter med fremmede treslag, hovedsakelig sitka. Lokalitetene er ikke kartfestet, men beskrevet med stedsnavn og eventuelt presiseringer i tabellen nedenfor. Omfang oppgis i ca størrelser på bestand. Trærne anslås å ha en høyde på opptil 10 – 12 meter med aldre mellom 20 og 35 år.

Lokasjon	Treslag	Kommentar	Ca omfang
Nord-Jalmen, nordvest fra tidligere husvære	Sitka gran (SE)	Blanding med lauvskog og vanlig gran	5 daa
Åbjørmoen, på nordsida av skogsveien	Sitka gran (SE)		10 daa

Finnvika, på toppen av skogsvegen opp fra vatnet	Sitka gran (SE)	Konsentrert	5 daa
Øst for Ytre Nonsdal ved vatnet	Sitka gran (SE)	Konsentrert	5 daa
Nordvest for elva i Ytre Nonsdal, ved vatnet	Sitka gran (SE)		5 daa
Skogsveien opp fra Skjervika	Sitka gran (SE)	Konsentrert	5 daa
Ryggen mellom Hallarvika og Skjervika	Contorta furu (SE)	Blanding m. lauvskog	10 daa

Sitka er risikovudert i kategorien SE (Fremmedartsbasen - Artsdatabanken) med spredningsrisiko til kystlynghei og kystnedbørsmyr. De små feltene med fremmede arter, kan utgjøre en trussel mot verneverdiene dersom de sprer seg, og bør fjernes på sikt.

5. Saksgjennomgang

Saksbehandlingen har fulgt reglene i naturmangfoldloven, forvaltningsloven, utredningsinstruksen og konsultasjonsavtalen mellom Staten v/kommunal- og regionaldepartementet og Sametinget.

Fylkesmannen i Nordland har vært saksbehandler og prosessansvarlig. Før vi meldte oppstart tok vi kontakt med Sametinget og spurte om det var behov for konsultasjon. Vi ble enige med Sametinget om at det ikke var behov for å opprette et arbeidsutvalg, men at alle vanlige formaliteter i vernesaker skulle følges.

Formell oppstart av verneplanarbeidet med kunngjøring av oppstartsmelding for Åbjørdalen og utvidelse av Varnvassdalen ble sendt ut 14. mars 2019. Bakgrunnen for arbeidet er tilbud om frivillig vern av skog fra private grunneiere i følgende områder:

Område	Kommune	Total areal (daa)	Gnr/bnr
Åbjørdalen	Bindal	77 519	53/1 og 54/1
Utvidelse av Varnvassdalen naturreservat	Hattfjelldal	Utvidelse 633 (totalareal 19 990)	53/3

Det kom 12 innspill til oppstartsmeldingen, og disse ble gjengitt og kommentert i høringsdokumentet.

Vi har hatt konsultasjon med Åarjel Njaarke og Voengelh Njaarke pr telefon, og skrevet godkjente protokoller fra konsultasjonene slik at det kommer frem hvilke tilpasninger vi har gjort, og hvilke vi ikke kunne gjøre. Vi har også hatt kontakt med Ildgruben reinbeitedistrikt pr telefon, men de så ikke behovet for konsultasjon.

De foreslåtte naturreservatene er små og utløser verken hver for seg eller samlet krav om konsekvensutredninger. Det er derfor ikke gjennomført konsekvensutredninger, men konsekvensene for de ulike interessene er beskrevet i prosessen.

Verneforslaget ble sendt på høring 25.03.20. Innspillene er oppsummert og kommentert i

kommende avsnitt. Det er bare foreslått en liten endring i avgrensingen i Åbjørdalen og kun mindre justeringer av forslagene til verneforskrifter etter høringen.

6. Viktige endringer under behandling av verneplanen

6.1 Grenseendringer:

I området som er foreslått som Åbjørdalen naturreservat har vi gjort en større grenseendring i Oksdalen på grunn av en konkret plan om å etablere et permanent samlingsgjerd og en gjeterbu. Området som tas ut er på 4600 daa og vises i kartet under kap 7.2.3.

Vi har også gjort noen små justeringer for å ta ut en gjeterhytte ved Kalvkruvatnet, samt hytta til jeger- og fiskeriforeningen ved Åbjørvannet. Vi har i tillegg gjort en liten justering for å ta ut en kunstig oppbyggd terskel ved utløpet av Åbjørvannet.

6.2 Endring av forskrift:

Vi har gjort to endringer i verneforskrifta for Åbjørdalen for å ivareta hensynet til reindrifta. Det ene er at bestemmelsen om «Reindriftas nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr» flyttes fra § 7 til § 4 der den ikke er søknadspliktig. Den andre endringen er i § 4.i som henviser til forvaltningsplanen i stedet for vernekartet: «§ 4 i) Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for nødvendig rydding og annet vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretrasè i reindriften, vist kart i forvaltningsplanen.».

7. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Om tilrådingen vedtas, vil det føre til utvidelse av et reservat og opprettelse av ett nytt reservat. Områdene ligger tungt tilgjengelig. På den ene siden fører det til at hvert besøk blir ressurskrevende, samtidig som antall årlige besøk vurderes som relativt lite på grunn av lite press. Vi ser ikke at dette utløser behov for økte ressurser til forvaltning av verneområdene.

Statens naturoppsyn er ansvarlig for oppsyn i verneområdene. På Helgeland løses dette delvis gjennom tjenestekjøp hos Statskog Fjelltjenesten og delvis av SNO selv. Det er imidlertid store avstander og mange områder, og det er et generelt behov for midler til styrket oppsynsinnsats.

De økonomiske og administrative konsekvensene er i utgangspunktet små. Oppsynsbehovet i dette området anslår vi til 5 dagssverk, noe vi anslår til kr 50 000,-.

8. Høring av verneforslaget

Høringsforslaget ble sendt på lokal og sentral høring i perioden 23.03.20 til 25.05.20. Følgende mottok høringen lokalt og regionalt: Terråk Jeger & fiskeriforening, Naturvernforbundet i Nordland, Nordland bonde- og småbrukarlag, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Bindal Avløserlag, Å-elva/Åa venneforening, Rana Zoologiske forening, Hattfjelldal idrettslag, NVE region Midt-Norge, Ildgruben reinbeitedistrikt, Sør-Hålogaland heimevernsdistrikt 14, Arbor AS, Hattfjelldal jakt og fiskelag, Helgeland kraft nett AS, Hattfjelldal sau og geit, Forsvarsbygg region nord, Bindal kommune, Nordland fylkeskommune, Frithjof Møinichen Plahte, Nordland reiseliv as, Hattfjelldal sankelag, Bindal beitelag, Hattfjelldal snøskuterforening, Anja Kastnes, NHO reiseliv Nord-Norge, Vestre Namdal reinbeitedistrikt – Meatelen sijte, Norges handikapforbund Bindal, Bindal rovdrylag, Norsk ornitologisk forening avd Nordland, Næringsforum Grane og Hattfjelldal, Bindal kraftlag SA, Voengel

Njarke reinbeitedistrikt, Vestre Namdal rbd/Åarjel njaarke bs, Turistforeningene i Nordland, Hattfjelldal skyttarlag, Hattfjelldal skiløypelag, Bindal utvikling AS, Statens vegvesen region nord, Hattfjelldal kommune, Hattfjelldal flyklubb, Geoforum Nordland, Helgeland skogselskap, Bindal sau og greit, Norges bondelag avdeling Nordland, Nordland reindriftsamers fylkeslag og Nibio Tjøtta.

På sentralt nivå mottok følgende høringen:

Samediggi/Sametinget, Norsk Biologforening, Luftfartstilsynet, Universitetet i Oslo, Forsvaret, Norsk botanisk forening, Norske reindriftsamers landsforbund, Norges jeger og fiskeriforbund, Statens Vegvesen, Mattilsynet, Sabima, Norges luftsportforbund, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Norsk bergindustri, Norges handikapforbund, Norges geologiske undersøkelser (NGU), Natur og ungdom, Allskog SA, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Norsk friluftsliv, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Norsk bonde- og småbrukarlag, Kommunesektorens organisasjon (KS), Norges orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Den norske turistforening, NTNU Vitenskapsmuseet, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, WWF, Statnett SF, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norsk zoologisk forening, Norsk ornitologisk forening, Kommunal og moderniseringsdepartementet, Statskog SF, Statkraft SF, Norges naturvernforbund, Norsk sau og geit, Avinor AS, Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk industri, Norskog, Norges bondelag, Norrga sámiiid riikkasearvi – norske samers riksforbund nsr, Friluftsrådenes landsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Språkrådet, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norges miljøvernforbund, Landbruksdirektoratet og Norsk orkidèforening.

Det kom totalt inn 13 høringsuttalelser som er oppsummert og vurdert.

7.1 Merknader til saksgang og prosess

Fylkestinget mener at det er viktig at man gjennom arbeidet med verneforslaget sikrer at kommunene og andre berørte aktører har anledning til å delta aktivt i prosessen for å sikre god medvirkning.

***Fylkesmannen** er enig i at det er viktig med god dialog med berørte parter for å få tilpasset verneforslaget til lokale forhold. Saksbehandlingen har fulgt de prosesskrav som gjelder i denne typen saker. Forslag til vern av det forslåtte naturreservatet er sendt ut til mange høringsparter, deriblant de aktuelle kommunene og næringsinteresser i området.*

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser etter at høringen er gjennomført, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Fylkesmannen har hatt med samiske interesser. Sametinget vil komme med en endelig uttalelse etter å ha mottatt disse, samt vurdere om vi vil be om at det gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og Fylkesmannen og/eller Miljødirektoratet. Sametinget ber om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, og annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Fylkesmannen har hatt med samiske interesser.

***Fylkesmannen** tok Sametinget sitt innspill til etterretning.*

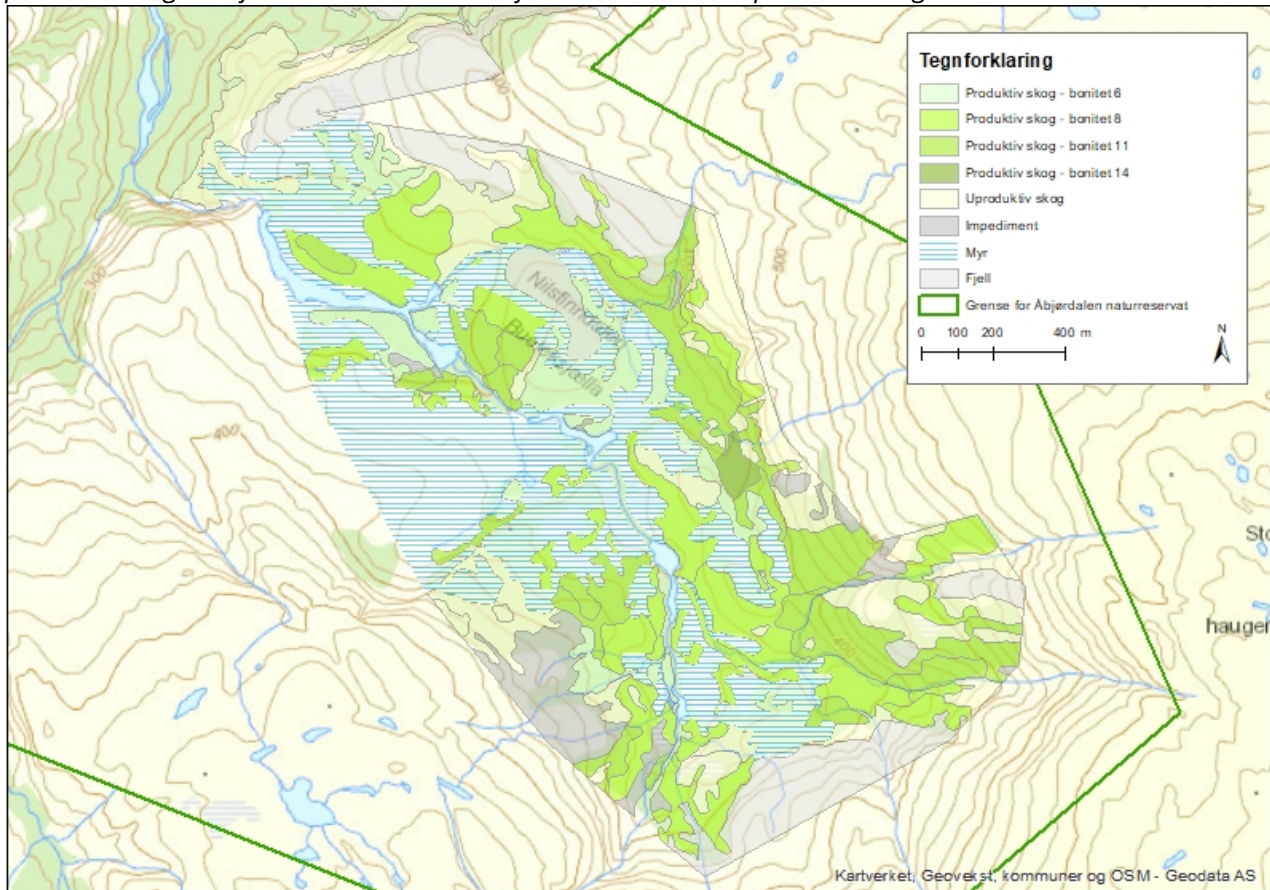
7.2 Merknader til verneforslaget

7.2.1 Generelt

Fylkesrådet/Fylkestinget mener at skogvern er viktig for bevaring av artsmangfold, men at det samtidig er viktig at våre felles naturressurser forvaltes med en god balanse mellom bruk og vern.

Å-elva/Åa venneforening mener at tallet vi har oppgitt i verneplanen for produktiv skog i Nilsfinndalen (928 daa) er feil. Det er svært grunnlent i dette området. Midt i dalen på nordsiden finnes det en liten skråning som har litt høyere gulrotgran og som kanskje utgjør 10 kubikkmeter. Området har ingen særegen biologi og fauna.

Fylkesmannens kommentar: Ifølge skogtakseringa fra forstkandidat Severin Myrbacken er det 932,8 daa produktiv skog i Nilsfinndalen. Kartet nedenfor viser hvor det er produktiv skog.

Fylkesrådet/Fylkestinget og **Å-elva/Åa venneforening** er kritiske til vern av Åbjørdalen. Dette med begrunnelse i de relativt beskjedne verneverdiene. **Å-elva/Åa venneforening** mener at det er svært lite uberørt skog innenfor det foreslått verneområdet i Åbjørdalen, og det som er uberørt er høyereliggende skrapskog som er for utilgjengelig til å bli tatt ut. **Å-elva/Åa venneforening** mener dermed at området ikke inneholder de kriteriene for at det skal vernes som naturreservat etter § 37 i naturmangfoldloven.

Fylkesmannen påpeker at også områder som er egnet til å få verneverdier som nevnt i § 37 gjennom fri utvikling eller aktive gjenopprettningstiltak kan vernes som naturreservat etter naturmangfoldloven. Vi mener dette området har restaureringspotensiale, og at det med tiden vil oppfylle en viktig mangel ved skogvernet, nemlig storområde. De fleste store skogområder er fragmenterte på grunn av tidligere hogster, og dersom vi skal få vernet et storområde, må vi forvente at det er påvirket. Biofokus skriver i sin rapport at dersom hele området hadde blitt vurdert som verneverdig ville det skåret høyt på mangelen «storområdekvaliteter». Et verneområde som favner hele det landskapsøkologiske rommet gir et bedre utviklingspotensial for økologiske prosesser og utvikling av naturlige økosystemer i skogarealet. Det finnes også spredte kvaliteter i høyereliggende deler av området, blant annet 4 områder i Åbjørdalen som i noen grad oppfyller mangelen på urskog/naturskogsdynamikk.

Fylkesrådet/Fylkestinget er kritiske til utvidelse av Varnvassdalen naturreservat på grunn av mangel på kunnskap om naturverdiene i Varnvassdalen.

Å-elva/Åa venneforening mener det er misbruk av offentlige midler å verne Åbjørdalen som naturreservat, og at Fylkesmannen heller bruke tid på å forhandle om områder som Urdvolla og Reppen.

***Fylkesmannen** får tilbud om områder til frivillig vern fra skogeierorganisasjonene, og kan ikke bestemme hvilke områder som skal tilbys. Men vi kan takke nei til de områdene vi mener ikke har verneverdier nok. Når det gjelder Åbjørdalen valgte vi å takke ja på grunn av størrelsen og restaureringspotensiale som tidligere nevnt.*

Forsvarsbygg mener at Forsvaret sine interesser er tilstrekkelig ivaretatt i verneforskriftene som er foreslått for Åbjørdalen og Varnvassdalen naturreservat, og har ingen ytterligere merknader til verneforslaget.

Statens vegvesen påpeker at ingen av de foreslåtte verneområdene berører riksveger som Statens vegvesen eier og forvalter. **Statens vegvesen** har ingen merknader til de to verneplanene.

Hattfjelldal kommune og **Fylkestinget/Fylkesrådet** er i utgangspunktet positive til ordningen med frivillig vern, men mener at et eventuelt vern her bør minske presset på vern i andre mer tilgjengelige områder med verdi for skogbruket. **Hattfjelldal kommune** er kritisk til at ikke alle verneplaner blir sett i sammenheng. Det gjelder både tidligere gjennomførte verneplaner og planer som nå er under utarbeidelse. For eksempel verneplan for vern på statens grunn og fremtidige verneplaner for frivillig vern. **Fylkestinget/Fylkesrådet** ba om at det arbeides for at framtidig skogvern i Nordland sees i sammenheng med skogvern generelt i Nordland og i Norge.

Hattfjelldal kommune mener mangel på dokumentert kunnskap om naturverdiene i den foreslåtte utvidelsen av Varnvassdalen NR bør komme på plass slik at det kan ses opp mot andre verneprosesser.

***Fylkesmannens kommentar:** Når det gjelder utvidelse av Varnvassdalen naturreservat mener Fylkesmannen er at det er ikke nødvendig å kartlegge naturverdier for dette området på ca 632 daa. I det eksisterende verneområdet er skogen kartlagt som naturtypelokalitet av typen gammel furuskog med verdi A, svært viktig. Avgrensingen av den kartlagte naturtypen forholder seg til eiendomsgrensene, og det tilbudte området ble derfor ikke kartlagt i den opprinnelige verneplanen for Varnvassdalen. Det tilbudte området utgjør en naturlig helhet sammen med det tilgrensende området som allerede er vernet.*

Fylkesrådet og **Fylkestinget** er opptatt av at arbeidsplasser og verdiskaping tilknyttet lokale ressurser kommer lokalsamfunnene til gode. Det er derfor viktig forvaltningen legges til lokalt nivå ved et eventuelt vern av områdene.

***Fylkesmannens kommentar:** Miljødirektoratet gir kommunene mulighet til å ta forvaltningsansvaret for alle verneområdene i sin kommune ved opprettelse av et nytt verneområde.*

Statens vegvesen og **Forsvarsbygg** har ingen merknader til planforslaget.

Bindal kommune, Landsorganisasjonen i Norge og Nordland fylkesting mener at etablering av nye verneområder ikke må være til hinder for næringsvirksomhet i det foreslåtte området. **Bindal kommune** peker på at det foreslåtte naturreservatet ligger i et område som er svært kostnadskrevende å drive hogst i, og mener samtidig at det i større grad må vektlegges å utrede vern av skog som ikke er økonomisk drivverdig og der vern ikke kommer i konflikt med næringsinteresser.

Fylkesmannens kommentar: *Et vern er ikke forenlig med næringsvirksomhet som skader naturverdiene. Vern av skog er en prioritert oppgave fra Regjeringen, og arbeidet skjer enten gjennom vern av skog på statsgrunn eller frivillig vern av skog på privat grunn. I det siste tilfellet vil områdene avhenge av hvor det kommer tilbud fra grunneierne. Ofte vil områdene som er interessante ut fra et vernesynspunkt være sammenfallende med drivverdig skog og andre næringsinteresser på grunn av kalkrik berggrunn, god bonitet etc.*

Statskog påpeker at Bindalsbruket hadde betydelige skogsdrifter i det aktuelle området ved Åbjørvatnet som er foreslått for vern på 80-tallet.

Fylkesmannen er klar over at området er påvirket av hogst, men påpeker at området vernes for på sikt å utvikle større verdier knyttet til gammelskogen.

Statskog opplyser om at eiendom 53/3 som går inn i verneforslaget for utvidelse av Varnvassdalen naturreservat er omringet av Statskog SF sin eiendom som utgjør Varnvassdalen naturreservat. Arealet som vernes på eiendommen går inn i eksisterende Varnvassdalen naturreservat med gjeldende verneforskrifter.

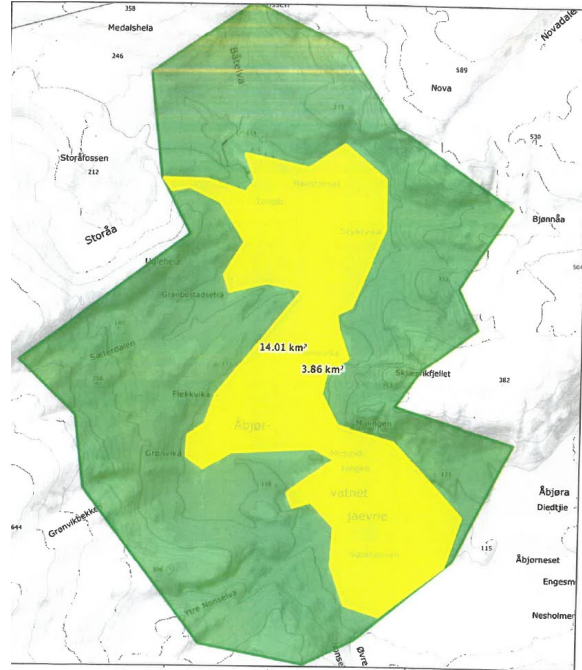
Fylkesmannen tar innspillet til orientering.

Språkrådet har ingen merknader til Åbjørdalen naturreservat. **Språkrådet** påpeker at Varnvassdalen ikke er registrert i SSR, og før navnet kan tas i bruk som navn på et verneområde, skal Kartverket fastsette skrivemåten av naturnavnet etter § 7 i stedsnavnloven. Språkrådet har sendt et eget brev til Kartverket der de ber dem reise navnesak for dette navnet.

Fylkesmannen tar innspillet til orientering.

7.2.2 Skogbruk

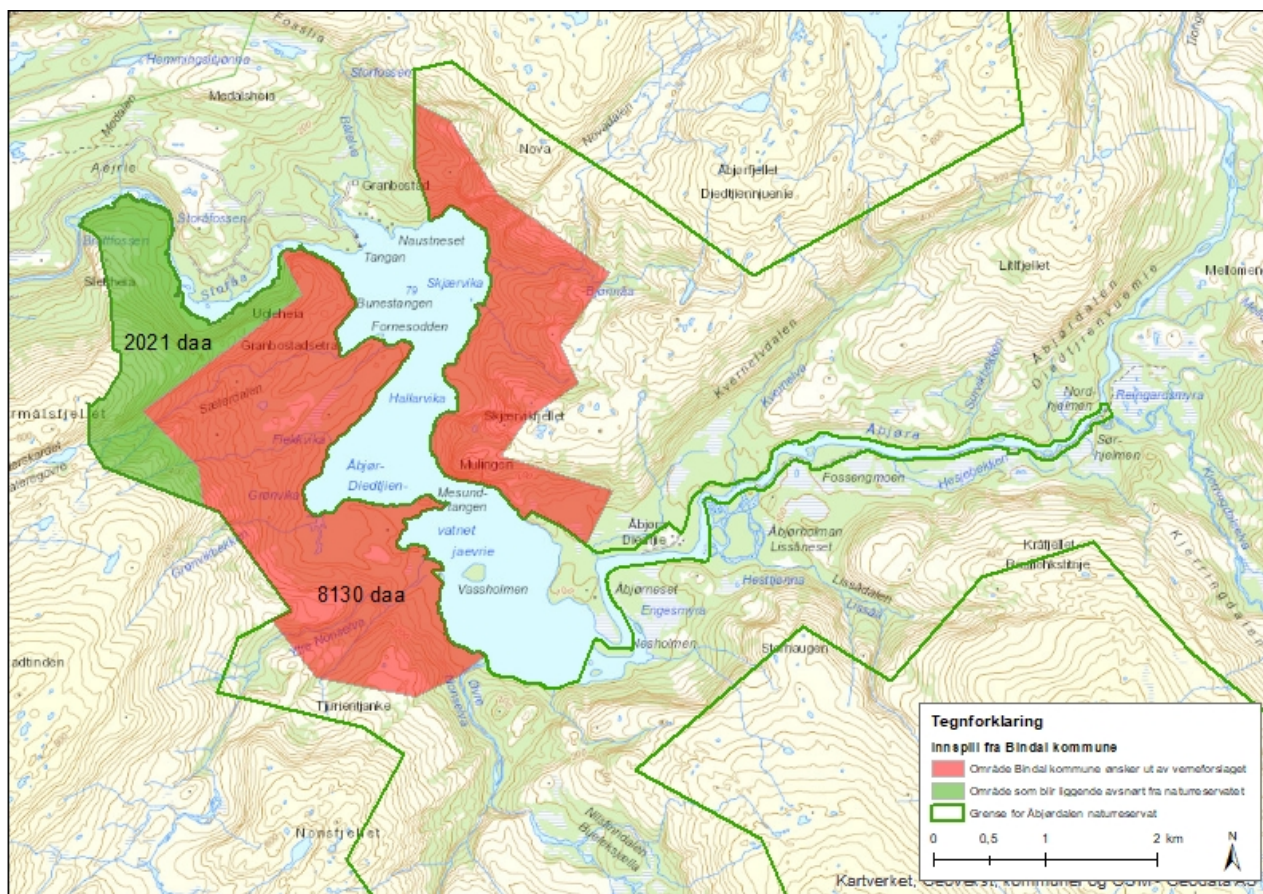
Bindal kommune har allerede fått mye av sitt areal vernet, totalt 107500 daa. Det offentlige skogbruket har investert betydelige midler til området i Åbjørdalen i form av tilskudd til drift, veier, tilplanting og pleie av den eksisterende skogen. Rent teknisk kan områdene rundt selve Åbjørvatnet driftes skogbruksmessig i dag. Det kreves noen investeringer rent infrastrukturmessig, men ut over det er ikke dette området mere krevende enn mange andre tilsvarende områder i vår region. Kommunens oppfatning av Åbjøraområdet er at alt areal rundt selve vatnet, fortsatt bør være intakt som en driftsmessig enhet, der grunneier fortsatt kan utøve et aktivt skogbruk etter dagens standarder for et bærekraftig skogbruk. Skogbruksmessig vil kun det produktive areal i dette området kunne utnyttes, og grovt regnet vil det maksimalt utgjør i underkant av 3000 dekar.

FORSLAG TIL REDUSERT AREAL
ÅBJØRA.

Totalt vil grunneier kunne høste mellom 20 – 50 000 m³ fram i tid, noe som kan gi betydelige verdier for eiendommen som en skog- og utmarkseiendom. For å kunne utnytte skogbruksressursene i området bør foreslått verneareal av Åbjøradalen kunne reduseres som skissert på kart, og gjelde kun indre Åbjøradalen, noe som vil gi et vernet areal på i overkant av 60000 dekar.

Fylkesmannens kommentar: Slik vi forstår det ønsker Bindal kommune å redusere det foreslåtte verneområdet med det grønne området som er inntegnet på kart. Området Bindal kommune ønsker å ta ut er markert med rødt i kartet nedenfor. Dette området utgjør i overkant av 8000 daa. Et lite område nordvest i det foreslåtte området blir da avsnørt fra resten av området (markert med grønt på kartet på neste side), og må i så fall også tas ut. Området som Bindal kommune ønsker å ta ut blir da på i overkant av 10000 daa.

Fylkesmannen påpeker at skogen i området tilhører grunneier, og hogst av skogen avhenger derfor i utgangspunktet av grunneiers tillatelse. Grunneier har tilbudt området for frivillig vern og har ikke noe ønske om å hogge skogen. En annen viktig grunn til å ikke ta dette området ut vernet er det tilfører det foreslåtte verneområdet en del naturverdier, spesielt produktiv skog og 4 naturtypelokaliteter og mye av kvaliteten ved dette foreslåtte verneområdet ligger i størrelsen. Storområdekvaliteten er sjelden å få tak i under ordningen frivillig vern. Området som Bindal kommune ønsker å ta ut ligger i de lavereliggende delene av området der det er mest produktiv skog. Lavereliggende, produktiv skog er nettopp en av manglene i skogvernet i dag, og derfor viktig å få med. Når det gjelder naturtypelokalitetene så er det først og fremst en lokalitet med gråor-almeskog med verdi A, som er viktig. Men også lokaliteter av naturtypene bekkeløft og bergvegg, gammel furuskog, bjørkeskog med høgstauder, med verdi C, tilfører området verdier, og variasjon i naturtyper.

7.2.3 Reindrift

Meatelen sijte (Meidalsgruppen) sendte svar til oppstartsvarelet for vernet 17.6. 2019.

Fylkesmannen har nå sendt forslag til forskrift på høring. Det er bra at bevaring av det samiske naturgrunnlaget er en del av verneformålet og at verneforskriften dermed anerkjenner og tar hensyn til reindriftens bruk av området.

Fylkesmannen tar innspillet til orientering.

Meatelen sijte og **Voengelh Njaarke** mener at reindrifta også må få unntak for bruk av drone i likhet med grunneier. I § 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelser, bokstav e, unntas grunneiers bruk av drone fra bestemmelsene i § 5 Regulering av ferdsel.

Fylkesmannen påpeker at det ikke er forbudt med bruk av drone i et skogreservat og tar bort bestemmelsen om at grunneier kan bruke drone, fordi dette er overflødig.

Meatelen sijte mener at bokstavene e, f, g og l i § 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser bør føres inn under § 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene. Det er unaturlig at deler av den tradisjonelle reindriften skal være søknadspliktig. Dette strider mot samisk selvbestemmelse og grunnlovens § 108. Høringsforslaget medfører at man er prisgitt forvaltningsmyndighetens tillatelse til å utføre enkelte vanlige aktiviteter innenfor dagens reindrift. **Sametinget** ber om at § 7 l) i forskrift om Åbjørdalen, under spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, flyttes til § 4, generelle unntak, og at henvisning til forvaltningsplan tas ut her. Å kunne ha paragrafen om reindriftenas nødvendige uttak av bjørk til brensel m.v, under direkte unntak fra vernebestemmelsene, i verneområder på 60 km² eller større, har vært en praksis som Klima- og miljødepartementet (tidligere Miljøverndepartementet) har hatt, med henvisning til konsultasjoner mellom Sametinget og departementet i 2008 om vern av Holmvassdalen.

Fylkesmannen kan ikke lage forskrifter som fritar reindrift fra søknadsplikten for barmarkskjøring (§7e), start og landing med helikopter (§7f) og oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter (§7g) ut fra gjeldende føringer. Men der det finnes en godt utarbeidet distriktsplan der omtrentlige kjøretrasèer er inntegnet på kart, eller det defineres i hvilke situasjoner det må kjøres, kan distriktsplanen betraktes som en søknad for barmarkskjøring. Fylkesmannen kan gi flerårige dispensasjoner til barmarkskjøring ut fra distriktsplan. Spesielle situasjoner der det er behov for bruk av helikopter kan også defineres i distriktsplanen, og behandles som en søknad. Oppsetting av midlertidige gjerder og samleanlegg må omsøkes. Slik er formuleringene i forskrifta:

§ 7 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

e) Nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift.

f) Start og landing med helikopter i forbindelse med reindrift.

g) Oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift.

Når det gjelder bestemmelsen i § 7 l, flyttes denne under § 4 uten henvisning til forvaltningsplan slik som i verneforskrift for Holmvassdalen naturreservat. Formuleringen i forskriften blir slik:

§ 4 Vernebestemmelsen i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

j) Reindriftenas nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr.

Meatelen sijte har vedtatt en sijteplan som er vedlagt, og som beskriver en overordnet bruk av deres områder. Det er likevel uvisst om en distriktsplan kan være så detaljert som forvaltningsmyndigheten ønsker på enkelte områder.

Fylkesmannen har forståelse for at det er vanskelig for reinbeitedistriktene å lage distriktsplanen konkret nok til at den kan behandles som en søknad om barmarkskjøring. Men vi tror at ved hjelp av en god dialog og tettere samarbeid, kan vi i samarbeid klare å konkretisere distriktsplanen nok til å kunne behandle den som en søknad.

Åarjel Njaarke Reinbeitedistrikt påpeker at de har fått forslag til verneplan for Åbjørdalen i Bindal kommune som berører Tovengruppen i Åarjel Njaarke og som vi her har omtaler. Vi ser av de dokumenter som er fremlagt, at en av siidaandens innehaverne i Meidalgruppen har tilkjennegitt sitt syn på verneplanarbeidet. Det kommer frem av hans uttalelse som om Meidalgruppen er rettighetshavere i Åbjørdalen, dette medfører ikke riktighet, i det at Meidalgruppen aldri har brukt området.

Fylkesmannen har fått høringsuttalelse både fra Meatelen sijte og Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt, og svarer på begge innspillene på like linje i oppsummeringa. Vi tar ikke stilling til uenigheter innad i Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt.

Åarjel Njaarke Reinbeitedistrikt mener at vern av et område ikke skal begrense de samiske rettighetene i henhold til ILO 169, art. 14, SP 27 og FN`s urfolksdeklarasjon av september 2007. Hensikten med vernet er å beskytte området mot ødeleggelse av naturmangfoldet som kommersiell utnyttelse medfører. Samiske interesser som reindrift og annen samisk naturbasert næring skal utøves fritt. Vernevedtak skal ikke være til hinder, ved en eventuell motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten være gjeldende. (lov om menneskerettigheter §3) Altså i motstrid har folkeretten forrang fremfor andre lover. Eventuelle begrensninger skal erstattes etter rettslig skjønn.

16

Fylkesmannen mener at verneforskriftene er utarbeidet innenfor de folkerettslige forpliktelser og er i tråd med nasjonale føringer.

Åarjel Njaarke Reinbeitedistrikt har erfaringer med at opprettelse av verneområder medfører økt trafikk i områdene, både av turister, forvaltningsmyndighet og tilsyn som SNO, da spesielt på vinters tid. Dette kan under gitte situasjoner være uheldig, derfor ber de om orientering når slikt inntreffer.

Fylkesmannens kommentar: Hvis området blir vernet vil det være viktig at området følges opp i felt av SNO. Den ferdselen vil ikke være i konflikt med området som reinbeiteområde. SNO er vant til å forholde seg til viktige områder for rein og vil holde kontakt med reinbeitedistriktene ved behov.

Åarjel Njaarke Reinbeitedistrikt påpeker at den samiske reindrift bygges på alders tids bruk og sedvane, noe høyesterett har stadfestet og de ønsker et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette i sin forvaltning. Regelverket er i utgangspunktet en inngripen i den samiske retten i utnyttelsen av deres beiteområder. På dette grunnlag kan de ikke søke dispensasjon for noe de har rett til gjennom alders tids bruk og sedvane. Konklusjonen er at **Åarjel Njaarke Reinbeitedistrikt** stiller seg positive til et verneområde på gitte betingelser om at reindriften ikke får begrenset sine rettigheter. **Voengelh Njaarke** mener at ingen av aktivitetene som reindriften driver med bør være søknadspliktige. De opplever at naturreservatet begrenser reindriften bruk av området. Reindriften får blant annet mange begrensninger når det gjelder motorferdsel og tekniske anlegg.

Fylkesmannen prøver å tilpasse forskrifta slik at reindriften kan drive mest mulig som før. Men enkelte tiltak må være søknadspliktige fordi de kan være til skade for naturverdiene, og vi må ha en dialog rundt disse for å skåne naturverdiene mest mulig. Reindriftnæringen har endret seg mye de siste 30 årene, og bruken av barmarkskjøretøy har økt. Selv ved forsiktig kjøring vil økt bruk av barmarkskjøretøy medføre slitasje på naturen. I naturreservater er vegetasjonen vernet mot alle former for ødeleggelse. Reindriften § 23 sier blant at motorisert ferdsel i verneområder skal foregå i samsvar med verneforskriften. Tiltak som potensielt kan ha negative effekter på verneverdiene bør være søknadspliktige. Fylkesmannen har forståelse for at det kan være vanskelig å planlegge søknadspliktige tiltak som for eksempel barmarkskjøring og rydding av flyttleier. Vi ønsker en bedre dialog med de forskjellige reinbeitedistriktene for å finne gode løsninger, både for naturen og for reindriftnæringa.

Voengelh Njaarke stiller spørsmål med å etablere verneområde med dagens inngrep. Det er heller ikke andre aktiviteter som truer verneområdet. De mener hogst vil være usannsynlig fordi kostnaden blir for stor. Området burde heller vært vernet før hogsten på 80-tallet og vassdragsregulering.

Fylkesmannen er enig i at det hadde vært bedre om skogen ble vernet før hogsten, men vi har gjort ei vurdering og mener at det er tilstrekkelig lommer med gammelskog i området for å ta vare på med skogens artsmangfold. Etter hvert vil ungs skogen bli gammel nok til at disse artene kan spre og hele området vil få

samme verdier. Verneforslaget er et svært stort område, som på sikt vil få naturverdiene tilbake. Det er hovedsakelig skogen som er verneformålet, ikke vannet.

Ildgruben reinbeitedistrikt påpeker at det kan være et sperregjerde for rein på norsk og svensk side i dette området og ba oss sjekke gjerdeprotokollen. De gir også uttrykk for at dersom dette gjerdet ikkje berører utvidelse av Varnvassdalen, så har ikke utvidelsen av Varnvassdalen naturreservat noen betydning for Ildgruben reinbeitedistrikt.

Fylkesmannen har sjekket grensene for konvensjonsgjerde for reindriften på kart, og dette berører ikke utvidelsen av Varnvassdalen naturreservatet.

Voengelh Njaarke ønsker at kommunale lag skal ha direkte unntak fra verneforskriften til nødvendig motorferdsel ved skadefelling av rovvilt slik som SNO har i dag.

Fylkesmannen åpner ikke opp for at dette kan tas inn i verneforskriften. Fylkesmannen samordner tillatelser til skadefelling og motorferdsel i eksisterende verneområder i samme dispensasjon, slik at saksbehandlingstiden ikke skal være noe lenger enn ved bare skadefelling.

Voengelh Njaarke ønsker avklaring på oppsett av åtebu og bruk av kunstig lys under jervejakt. Det er viktig for Voengelh Njaarke å kunne ta raske beslutninger når det gjelder forflytning av åtebu inn i reservatet, slik at jerven som gjør skade på besetningen blir tatt raskest mulig.

Fylkesmannens kommentar: *Bruk av kunstig lys er ingen problem, men Fylkesmannen har ikke mulighet til å åpne for å kunne søke om å sette opp ei permanent åtebu i reservatet. Det finnes flyttbare åtebuer også, og disse er det nok lettere å gi tillatelse til å flytte inn i reservatet hvis den bare skal være der midlertidig. Dersom det skulle bli behov for å sette opp en midlertidig åtebu, kan dette tiltaket behandles etter naturmangfoldlovens § 48 (unntaksparagrafen).*

Voengelh Njaarke har behov for rydding av flyttleier og hele Åbjørdalen benyttes til flyttleier. Det er vanskelig for reindriften å lage detaljerte kart over flyttleier siden den vil variere fra år til år, og reinen flyttes mer eller mindre overalt.

Fylkesmannen legger inn følgende formulering i verneforskriften: «§ 4 i) Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for nødvendig rydding og annet vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretrasè i reindriften, vist kart i forvaltningsplanen.» Etter at området er vernet må Fylkesmannen utarbeide en forvaltningsplan. Vi vil da utarbeide et kart som skal inngå i forvaltningsplanen over områder som skal kunne ryddes uten å søke om det i nært samarbeid med reinbeitedistriktet.

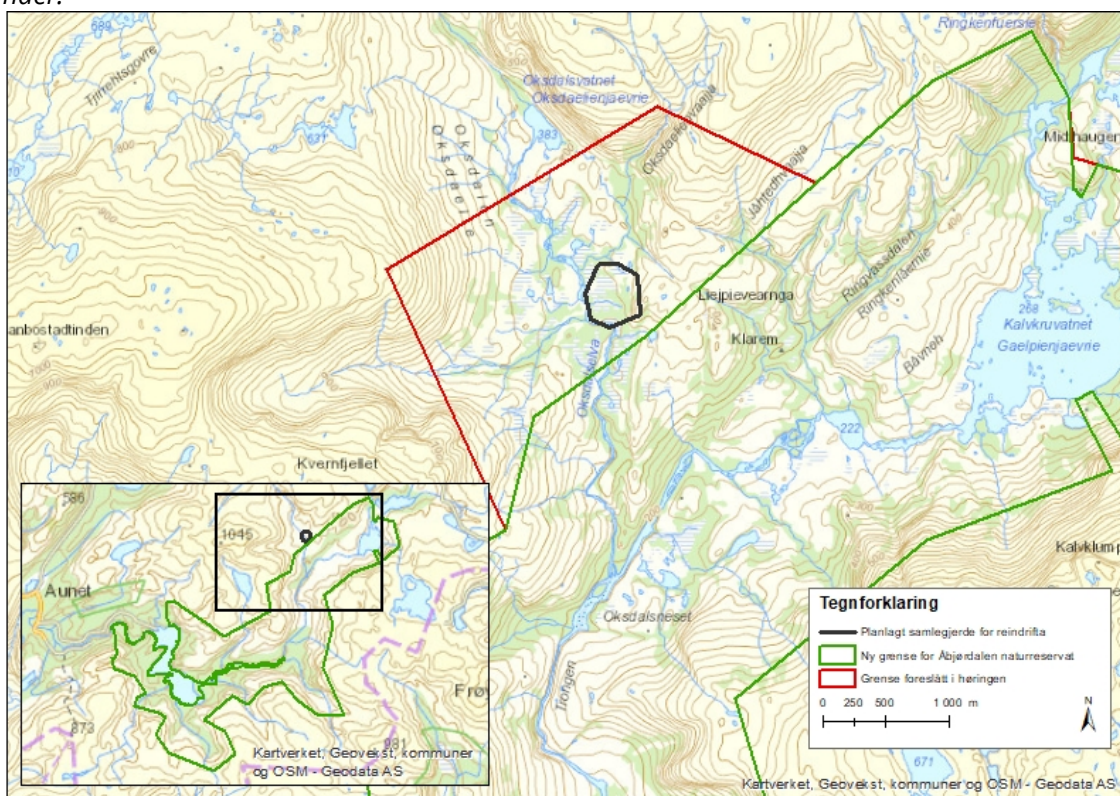
Voengelh Njaarke påpeker at de har en gjeterhytte i reservatet ved Kalvkruvatnet. Denne ønsker de å grense ut av reservatet.

Fylkesmannen er enig og endrer grensa slik at hytta kommer utenfor reservatet. I kartet under er den nye grensa avmerka med grønn strek.

Voengelh Njaarke har en konkret plan om å etablere et permanent samlingsgjerdet i Oksdalen. I tillegg er det svært viktig å kunne sette opp en liten redskapsbu og mulighet for overnatting ved samlingsgjerdet. Det er snakk om ei lita bu på ca 16-20 m², og den skal kunne brukes til lagring av fôr, redskaper og overnatting for et par personer. Oksfjeldalen ligger langt fra nærmeste veg, og reindrifta trenger derfor å ha mulighet til å overnatte i Oksfjeldalen ved frakting av fôr og tilsyn med reinen.

Fylkesmannen kan legge inn en formulering i forskriften som gjør det mulig å søke om oppsetting av et permanent samlegjerde i Oksdalen, men ikke redskapsbu eller gjeterhytte. Siden dette er et så viktig område for reindrifta i kombinasjon med at det ikke er registrert noen naturtypelokaliteter her, har vi kommet fram til at det er best å grense dette området ut av naturreservatet. Området som tas ut er på 4600 daa og vises i kartet under.

Voengelh Njaarke ønsker å ha mulighet til å restaurere den gamle gården på Klarem. Dette er gammel samisk bosetning.

Fylkesmannen påpeker at dersom bærende konstruksjoner fortsatt er intakt, er dette tiltaket mulig å søke om gjennom §7 b) i forskriften: «Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til: Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner».

7.2.4 Vannkraft

NVE påpeker at det er det kartlagt flere mulige vannkraftprosjekter i foreslått verneområde for Åbjørdalen, hvorav to av prosjektene har vært behandlet i Samlet plan for vassdrag. NVE omtaler potensialet av disse to prosjektene i Fylkesmannens oppsummering av innspill til oppstartsmeldingen. NVE ber om at omtalen av vannkraftpotensialet inkluderes i høringsinnspill i den videre saksbehandlingen av verneforslaget for Åbjørdalen.

Fylkesmannen tar innspillet til etterretning og inkluderer NVEs omtale av potensielle vannkraftprosjekter fra innspillet til oppstartsmeldinga, samt Fylkesmannens svar under.

NVE påpeker at det er kartlagt flere mulige vannkraftprosjekter innenfor det foreslåtte verneområde i Åbjørdalen. To av prosjektene har vært behandlet i Samlet plan for vassdrag.

1. Prosjektet «Åbjøra syd» utnytter fallet fra Åbjørvatnet til Åa nedstrøms Lonfoss. Det er planlagt bygd dam ved Brattfoss og Åbjørvatnet er foreslått regulert mellom høyeste regulerte vannstand på kote 110, og laveste regulerte vannstand på kote 80,7. Oppjustert til kostnadsnivå 1.1.2019 er spesifikk utbyggingskostnad beregnet til 4,22 kr/kWh, som er en akseptabel kostnad sammenlignet med andre prosjekter.
2. Prosjektet «Bjørnåa» utnytter fallet i Bjørnåa mellom inntak i Novadalen på ca. kote 450 og Åbjørvatnet. Kverntjernet er foreslått regulert og overført til Bjørnåa. Prosjektet var planlagt med en installert effekt på 4,4 MW og midlere årlig produksjonen var beregnet til 19 GWh. Oppjustert til kostnadsnivå 1.1.2019 er spesifikk utbyggingskostnad beregnet til 5,44 kr/kWh.

Fylkesmannen påpeker at begge disse prosjektene har vært behandlet i «Samla plan for vassdrag», men at det ikke er søkt konsesjon for disse prosjektene. Begge prosjektene vil være i konflikt med et eventuelt verneområde. «Åbjøra syd» vil være utenfor verneområdet, men en oppdemming av Åbjørvatnet vil komme i konflikt med vernet da grensa går helt ned til vannkanten.

NVE har gjennomført en digital kartlegging av vannkraftpotensialet for små vannkraftverk. Innenfor foreslått verneområde er det kartlagt flere mulige potensielle prosjekter. Samlet er det et årlig produksjonspotensial på 101 GWh fordelt på 16 prosjekter. Blant de 16 prosjektene er det fire stykker som har en spesifikk utbyggingskostnad under 5 kr/kWh. Samlet årlig produksjon for disse prosjektene er på 45 GWh. NVE har ikke kjennskap til at det er noen utbyggingsinteresser i dag i det foreslåtte verneområde.

Fylkesmannen tar opplysninger om potensielle småkraftutbygginger i Åbjørdalen til orientering. Utbygging av småkraftverk vil ikke være forenlig med et naturreservat.

NVE ber om at Fylkesmannen tar kontakt med Helgeland Vannkraft AS for nærmere avklaring om eventuelle konflikter med inngrepene som er ved utløpet av Åbjørvatnet og eventuelt målestasjon som er lengre ned i elven.

Fylkesmannen har vært i kontakt med Helgeland Vannkraft og ble henvist til Sildre for nøyaktig plassering av målestasjonen. Denne ligger utenfor det foreslåtte verneområdet.

7.2.5 Vindkraft

NVE opplyser om at innspillet de hadde om at foreslått verneområde for Åbjørdalen tangerer området som var foreslått i Nasjonal ramme for vindkraft på land kan sees bort i fra. Dette innspillet er ikke lengre aktuelt da Nasjonal ramme for vindkraft på land er skrinlagt.

Fylkesmannen tar innspillet til orientering.

7.2.6 Grus- og sanduttak

Norsk Bergindustri påpeker at det er en større sand- og grusforekomst ved Åbjøras utløp i Åbjørvatnet. **Norsk Bergindustri** understreker viktigheten av at et fremtidig vern ikke lukker muligheten for at området kan utvinnes på sikt. Det vil etter deres mening medføre at man beslaglegger ressurser som kan være lokalt eller regionalt viktige i fremtiden.

Fylkesmannen påpeker at utvinning av geologiske forekomster ikke er forenlig med vern.

7.3 Merknader til verneforskrift og avgrensing

Å-elva/Åa venneforening lurer på hvorfor det er tatt ut landområder i øvre nord vestlige område av Åbjørvatnet og elva ovenfor. De mener at her finnes noe eldre skog. **Å-elva/Åa venneforening** mener grensa er trukket for tett inntil vannets- og elvas utløp. Dette er uheldig da det vil bety at det ikke er mulig med fysiske inngrep for å rette på pågående miljøkriminalitet i vassdraget, altså spredning av PKD. Å-elva/Åa venneforening mener at bygging av kunstig terskel ved utløpet av Åbjørvann er årsaken til smitte med PKD.

20

Fylkesmannen påpeker at grensa er trukket ut fra elvestrengen på grunn av hytter og gamle traktorveier som går i området, som det er ønskelig for grunneier å kunne bruke. Elvestrengen som går oppover mot Trongen er ikke med i verneområdet til ca 500 m forbi kunstig terskel som er bygget. Dette er begrunnet i at det skal kunne utføres tiltak på elvestrengen for å forbedre forholdene for fisk uten å måtte søke forvaltningsmyndigheten om dette. Dersom det skulle bli nødvendig med tiltak i forbindelse med fiskeforvaltning der elva inngår i verneforslaget, er det mulig å søke om dette etter § 7 c). Fylkesmannen påpeker at Åbjørvatnet og Storåa ligger utenfor verneforslaget, og fiskeforbedrende tiltak her blir ikke begrenset av vernet.

Å-elva/Åa venneforening påpeker at hytta til Terråk jeger og fiskeriforening ligger innenfor forslaget til naturreservat, og at det heller ikke er tatt ut noe rundt hytta.

Fylkesmannen tar ut hytta til Terråk jeger og fiskeriforening av verneforslaget.

Hattfjelldal kommune vil komme tilbake til en eventuell forskriftsendring for Varnvassdalen NR i egen sak.

Fylkesmannen påpeker at verneplanen har vært på høring, og at det ikke vil være mulig å komme med en uttalelse til verneforskrift for Varnvassdalen naturreservat på et senere tidspunkt.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) opplyser om at det ikke er noen konflikt mellom Helgeland Kraft AS sin målestasjon ved utløpet av Åbjørvatnet og vernegrensa.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) påpeker at det er en terskel som tilhører reguleringen av Kolsvik kraftverk ved utløpet av Åbjørvatnet. Halve terskelen ligger innenfor det forslåtte verneområdet. **Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)** foreslår at grensen justeres til å gå langs skogkanten ved elven i dette området. Dersom grensen ikke justeres antar **NVE** at vedlikehold av terskelen vil omfattes av § 4 bokstav f hvor det er åpnes for vedlikehold av eksisterende anlegg.

Fylkesmannen tar innspillet til etterretning og justerer grensa slik at terskelen kommer utenfor det foreslåtte verneområdet, jamfør kartet under.

9. Fylkesmannens tilrådning

Verneforslaget for Åbjørdalen oppfyller spesielt kriteriet storområde. Selv om store deler av området er påvirket av hogst, mener Fylkesmannen at området har et godt restaureringspotensial. Uberørte, store skogområder er svært sjeldne, og dersom vi skal få vernet et storområde, må vi forvente at det er påvirket. Biofokus skriver i sin rapport at dersom hele området hadde blitt vurdert som verneverdig ville det skåret høyt på mangelen «storområdekvaliteter». Et verneområde som favner hele det landskapsøkologiske rommet gir et bedre utviklingspotensial for økologiske prosesser og utvikling av naturlige økosystemer i skogarealet. Det finnes også spredte kvaliteter i høyereliggende deler av området, blant annet 4 områder i Åbjørdalen som i noen grad oppfyller mangelen på urskog/naturskogsdynamikk. Åbjørdalen er også et viktig område for reindrift. Vi mener at med de tilpasninger som er gjort til reindriften sine behov, så vil ikke vernet legge så store begrensninger på reindriften at det blir vanskelig å utøve reindrift i området. Utvidelse av Varnvassdalen naturreservat vil tilføre det eksisterende naturreservatet 630 daa mer av furuskogen som er verneformålet, og vil derfor styrke det eksisterende vernet. Fylkesmannen tilrår derfor vern av Åbjørdalen naturreservat og utvidelse av Varnvassdalen naturreservat.

10. Oversikt over uttaleparter

Følgende har kommet med uttalelser under høringen:

- Bindal kommune
- Erling Sylten
- Forsvarsbygg
- Hattfjelldal kommune
- Meatelen sjetje
- Nordland Fylkeskommune
- Norsk Bergindustri
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Samediggi/Sametinget
- Språkrådet

- Statens vegvesen
- Statskog
- Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt

Protokoller for konsultasjoner:

- Protokoll fra konsultasjon med Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt
- Protokoll fra konsultasjon med Voengel Njarke reinbeitedistrikt

11. Vedlegg

1. Forslag til verneforskrifter
2. Forslag til vernekart
3. Høringsuttalelser

FYLKESMANNEN I NORDLAND

Statens hus, Moloveien 10, Pb 1405, 8002 Bodø || fmnopost@fylkesmannen.no || www.fylkesmannen.no/nordland

